

1 TITTEL PÅ PROSJEKT

MIN HØRSEL

Digital metode for presentasjon av min hørselshistorie.

2 INNLEDNING

2.1 Bakgrunn for prosjektet

HLF Briskeby kompetansesenter as er eid av Hørselshemmedes Landsforbund (HLF). Senteret består av tre dattervirksomheter som alle er ideelle; Briskeby videregående skole as, HLF Briskeby rehabilitering og utadrettede tjenester as og HLF Briskeby forskning og utvikling as (FoU).

Briskeby videregående skole as er en landsdekkende friskole for unge med nedsatt hørsel som baserer sin kommunikasjon på talespråk. HLF Briskeby rehabilitering og utadrettede tjenester as tilbyr ulike tjenester innen fagområdet hørsel. Tilbudene gis i form av rehabilitering og kurs til voksne og utadrettede tjenester til videregående opplæring. Tilbudene er finansiert av Helse Sør-Øst, NAV og Utdanningsdirektoratet. HLF Briskeby FoU as driver dokumentasjons- og utviklingsarbeid. Prosjekter med sikte på å utvikle tilbud og tjenester for landets hørselshemmede, er organisert i FoU, men gjennomføres i de to søstervirksomhetene.

Gjennom Briskeby videregående skole og de utadrettede tjenestene ved HLF Briskeby har vi lang og bred erfaring med unge med nedsatt hørsel både hva gjelder skolefaglige og psykososiale tema. Gjennom årenes løp har vi erfart at unge hørselshemmede ofte opplever stigma og skam knyttet til sitt hørselstap. Skam og sorg knyttet til hørselstapet kan føre til at den unge ønsker å skjule sitt hørselstap. Mestringsstrategier som bagatellisering og å late som man forstår det som sies er nærliggende og høyst vanlige blant hørselshemmede (Hansen, 2008, s. 03). Når risikoen for å bli avslørt som hørselshemmet er tilstede i skolehverdagen, i fritidssituasjoner eller blant venner, med andre ord i alle slags kommunikasjonssituasjoner, er det ikke uvanlig at den hørselshemmede trekker seg tilbake i sosiale sammenhenger (Williams, 2018, s. 144) og inntar en passiv rolle i kommunikasjonssammenheng. Risikoen den unge løper i kommunikasjonssituasjoner for å avsløre seg og sitt hørselstap, er stor og kontinuerlig til stede. Det er åpenbart at late-som-om-jeg forstår-strategien ofte medfører man misforstår eller svarer feil. Vi kjenner alle følelsen av skam og å tape ansikt når vi svarer et *god dag-mann-økseskaft*-svar. Dersom det tåpelige svaret skyldes et funksjonstap, vil årsaken kunne knyttes til «en mangel» ved individet og nederlaget kan oppleves enda mer sviende når latterbrølet runger i klasserommet. Hørselstapet kan i så måte bidra til å begrense den unges deltakelse i hverdags- og skoleliv. Kermit (2018, s. 56) konkluderer i sin kunnskapsoppsummering om hørselshemmede barns og unges opplæringsmessige og sosiale vilkår at barn og unge med hørselshemming opplever mer ensomhet og svakere jevnaldrenderelasjoner enn typisk hørende jevnaldrende.

Gjennom ulike tilbud både til voksne og unge ved Briskeby har vi erfart at kunnskap, innsikt og refleksjon kan styrke den enkeltes livsmestring og redusere sekundærutfordringer knyttet til hørselstapet. Gjennom å reflektere over sitt hørselstap sammen med andre,

basert på kunnskap og innsikt, sette ord på erfaringer, følelser og strategier, kan mestring av hverdagen og livet som hørselshemmet fremmes. Imidlertid kreves det rett metode for at refleksjon skal oppnås. Hva som er rett metode for at individet skal være klar for, eller tilgjengelig for, en refleksiv prosess, vil naturligvis variere fra person til person.

Ungdom som står midt i en utfordrende utviklingsfase, må få tilgang til ulike metoder for refleksjon og innsikt. Metoden som hyppigst benyttes for voksne i kurssammenheng, er foredrag med påfølgende samtale om temaet. Vi erfarer at dette ikke er en gunstig metode for ungdom. Vi vil øke graden av den unges medvirkning og skaperevne for på denne måten å skape rom for refleksjon og mestring. Vi vurderer at målgruppen ungdom er lettere å nå med metoder der visualisering ved hjelp av bilder, film og tekst er sentralt. Dette formatet vil kunne gjøre det lettere for ungdom å engasjere seg og å sette ord på opplevelser og følelser. Dette er i tråd med dagens bruk av sosiale medier der små videosnutter brukes i alle slags sammenhenger.

Det er av avgjørende betydning at unge med nedsatt hørsel får et reflektert forhold til sitt hørselstap. Dette vil styrke livsmestring på ulike områder, blant annet når det gjelder deres egen psykisk helse og videre konkret i møte med arbeidsliv eller studieliv. Å kunne sette ord på egne utfordringer og behov i slike sammenhenger vil, etter vår erfaring og oppfatning, øke grad av mestring og sette dem bedre i stand til å ta grep om egen tilværelse.

2.2 Mål for prosjektet

Prosjektet *Min Hørsel* skal gi ungdom med hørselstap tilgang til en styrt refleksjonsprosess. Dette gjennom å fortelle sin historie om eget hørselstap ved hjelp av en digital metode. Deltakerne skal ved hjelp av metoden *digitale fortellinger* lage hver sin kortfilm om egen hørselshistorie. Målet er at den enkelte ungdom gjennom egen fortellerstemme skal kunne få innsikt, refleksjon og fornyet respekt for eget hørselstap og ny selvrespekt for seg selv som hørselshemmet. Prosjektets overordnede mål er å øke selvinnsikt, styrke selvtillit og fremme livsmestring.

Delmål:

1. Det er et mål teste ut og tilpasse en metode for styrt refleksjonsprosess der den unge benytter egen skaperkraft og fortellerstemme. Vi vil teste ut metoden for å se om den kan være effektiv rettet mot hørselshemmede unge. Kurskonseptet som tilpasses og utvikles og de erfaringer som gjøres legges til grunn for videre bruk.
2. Kortfilmen som produseres kan vises til familie og venner og dermed øke forståelsen blant nærpå personer og gi grunnlag for felles refleksjon.
3. Prosjektets deltakere lærer seg ferdigheter innen film/videoteknologi
4. Det er et mål å kunne benytte en eller flere av filmene til opplysningsformål om temaet hørsel. Dette målet må veies strengt i forhold til etiske betraktninger som her vil spille en avgjørende rolle for gjennomføring, se punkt 4.1. Målet vil ha stor betydning for generell folkeopplysning og synliggjøring av hørselssaken.
5. Det er et mål å skrive og publisere en artikkel om utprøving av metoden *digitale fortellinger* for hørselshemmede unge. Videre å publisere erfaringer fra prosjektet i fagbladet *Din Hørsel*, spesielt med tanke på synliggjøring og folkeopplysning om temaet unge med nedsatt hørsel.

3 PLAN OG GJENNOMFØRING

3.1 Måloppnåelse og resultatevaluering

Vi skal arrangere 3 kurs á 5 kurskvelder der deltakerne lager hver sin kortfilm om egen hørselshistorie. Deltakerne vil bli veiledet gjennom metodikken til å sette ord på egne tanker og idéer omkring sitt hørselstap og videre finne ord, bilder og uttrykk som tilsammen utgjør en kortfilm. Denne prosessen vil medføre en refleksjonsprosess omkring temaet. Vi vil forsøke å måle grad av refleksjon og bevissthet omkring eget hørselstap før og etter gjennomført kurs. Resultatene av slike målinger sammen med deltakernes evalueringer og kvalitet/innhold i filmene vil gi et grunnlag for å vurdere måloppnåelse og om det er grunnlag for å videre benytte metoden som konsept for hørselshemmede.

3.2 Målgruppe

Målgruppe for kursene er ungdom i alderen 15-20 år som har nedsatt hørsel. Disse vil i prosjektperioden bli rekruttert ved Briskeby videregående skole der alle elever har nedsatt hørsel. Det er viktig at antallet deltakere pr gruppe ikke blir for mange, dette av hensyn til trygghet i gruppa når følsomme tema skal bearbeides. Vi setter derfor en grense på 6 deltakere pr gruppe. Med til sammen 3 grupper over en periode på 1,5 år tilsvarer dette samlet inntil 18 elever.

Dersom metoden viser seg å være effektiv, vil målgruppen utvides betraktelig. Nye elever ved Briskeby videregående skole kan få tilbud om deltakelse på kurs. Andre grupper av hørselshemmede unge vil også være målgrupper dersom metoden viser seg effektiv. Dette kan være i sammenheng med elevkurs, arrangerte samlinger i organisasjonssammenheng og lignende.

3.3 Tiltak/Aktivitet

En digital fortelling er en kort multimediafortelling som tar utgangspunkt i elevens personlige livshistorie. Det er elevens erfaringer og opplevelser som formidles gjennom ett eller flere områder som er viktige for eleven selv. Bak valg av tema og de bilder eller uttrykk den unge velger for å formidle, ligger en bevisstgjøringsprosess og refleksjonsprosess. Lengden på en slik digital film er ca 2-3 minutter. Som oftest er resultatet en film som kombinerer bilder med fortellerstemme og noe tekst.

Metoden er utviklet ved StoryCenter i Berkley og er i Norge blant annet beskrevet og tatt i bruk i utdanning ved Høgskolen på Vestlandet og av Presenter. En artikkel om temaet beskriver metoden *digitale fortellinger* på følgende måte (Presenter, 2017):

Digitale fortellinger kan ha mange former, og på HiOA bygger vi på tradisjonen fra StoryCenter i Berkeley. Fortellingene er små «filmer», på to til tre minutter, lest og produsert av den som eier fortellingen og redigert med enkle redigeringsprogram. Fortellersirkelen, der deltakerne deler fortellinger under utvikling, og lytter og gir tilbakemeldinger, er et viktig element i en workshop i digital historiefortelling. De muntlige fortellingene ledsages av bilder eller videosnutter, og kan også ofte inneholde musikk og andre lydeffekter.

Kursholder skal ikke levere en ferdig oppskrift, velge tema eller foredra om nedsatt hørsel. Kursholder skal sette de unge inn i metoden *digital fortelling*, gi digital og teknisk opplæring og vise sin egen digitale historiefortelling. Dette vil sette deltakerne på sporet av hvordan de kan produsere sin egen film. Gjennom den enkeltes tematisering av filmens innhold, samtale og refleksjon med øvrige kursdeltakere og kursledere, vil ungdommene gjennomgå en naturlig refleksjons- og bevisstgjøringsprosess.

Kursholder skal ikke innta rolle verken som psykolog eller ekspert på hørsel. Hun skal sammen med prosjektmedarbeider styre deltakernes prosesser og veilede deltakernes utarbeiding av en film. Det vil bli samtaler om temaet hørsel og deltakernes erfaringer. Dersom ytterligere emosjonell støtte er nødvendig skal skolens elevtjeneste involveres. Det forventes at deltakerne også vil oppleve støtte gjennom felles erfaringsdeling.

Prosjektleder er selv hørselshemmet og har hørselshemming i nær familie. Hun har en bachelorgrad i Fine Art fra Griffith University, Australia. I tillegg pedagogikk-utdannelse fra Høgskolen i Telemark. Hun har jobbet flere år som faglærer i kunst og håndverk i grunnskolen, samt som kursleder for kurset *Digitale fortellinger* i regi av NaKuHel, Asker. Hun har selv produsert kortfilmen *Tre hemmeligheter* der eget hørselstap blir tematisert.

Til produksjon av filmene, trengs en iPad til hver deltaker på kurset, 6 til sammen. I tillegg trengs minnepinner til hver deltaker, tilsammen 18 stk. iPadene lånes ut til deltakerne i de ukene kurset pågår slik at de kan jobbe med det tekniske på egen hånd og dermed oppnå høyere kvalitet. Det blir i tillegg behov for øreplugger med mikrofon til lydopptak. Man kunne tenke seg at kurset kunne låne 3 iPader fra det pågående prosjektet Tinnituskurs for unge finansiert av ExtraStiftelsen. Min Hørsel-kursene og tinnitussamlingene vil imidlertid tidsmessig kolliderer i høst- og vårsemestrene.

3.4 Gjennomføring og fremdriftsplan

Prosjektet gjennomføres i samarbeid med Briskeby videregående skole som stiller seg positive til et slikt samarbeid. Det vil til sammen bli gjennomført 3 kurs. Ett kurs á 5 samlinger pr semester. Kurset holdes på kveldstid i lokalene til Briskeby videregående skole, ukentlig over 5 uker. Kurset ledes av kursansvarlig Mette Strømsted med hjelp av en prosjektmedarbeider som rekrutteres blant skolens ansatte. Det serveres enkel mat under kurskveldene.

Økt 1 - Introduksjon til kurset, gruppen, regler og oppgaven. Introduksjon til iMovie programmet. En runde med *storycircle*, hvor vi deler erfaring og finner idéer til film.

Økt 2 - Storycircle, hvor vi deler erfaringer og gir hverandre tilbakemeldinger. Skrivearbeid. Jobbe med å finne sin egen stemme.

Økt 3 - Storycircle, selvstendig arbeide med individuell veiledning.

Økt 4 - iMovie, klipp, lim og lydopptak.

Økt 5 - Avslutning med filmvisning (frivillig å vise egen film) og evaluere prosessen i fellesskap

Tre kurs er ønskelig for å sikre mulighet for kvalitetsutvikling. Etter hvert kurs vil vi evaluere måloppnåelse, gjennomføring og gjøre tilpasninger til neste kurs. Dette gjelder alle deler av kurset, eksempelvis rekruttering av deltakere, antall kursvelder, bevisstgjøringsprosessen og behov for oppfølgende støtte for kursdeltakerne. Ved avslutning av hvert kurs må det nøye gjennomgå videre bruk av filmen, deltakere skal bevisstgjøres de muligheter og den risiko som er forbundet med deling av filmen. For etiske betraktninger omkring dette, se punkt 4.1.

Tabell 1. Fremdriftsplan (inntil 8 milepæler) for hele prosjektperioden.

Start mnd/år	Slutt mnd/år	Milepæl/aktivitet
15.08.19	15.10.19	Planlegging av kurs
15.10.19	1.12.19	Gjennomføring kurs 1
01.02.20	15.03.20	Gjennomføring kurs 2
1.10.20	15.11.20	Gjennomføring kurs 3
15.11.20	31.12.20	Prosjektrapport/artikkel

3.5 Organisering

Prosjektet skal organiseres av og ved Briskeby videregående skole. Prosjektleder er rekruttert eksternt, prosjektmedarbeider blir rekruttert internt, jfr punkt 3.4. Det vil bli opprettet en referansegruppe for prosjektet:

2 elevrepresentanter	Elevrådet 2019/20
May Lene Nystrøm	Elevtjenesten
Tone Thiis	Lærer

Styringsgruppen vil bestå av følgende:

Berit Tollefsen	Briskeby videregående skole as
Johanne Dahll Fossen	HLF Forskning og utvikling as
Tone Grøttum	HLF Briskeby kompetansesenter as

4 ANDRE OPPLYSNINGER

4.1 Etiske vurderinger og personvern hensyn

Filmenes personlige stemmer gjør prosjektarbeidet sårbart og for noen elever vil det kreves modningstid og støtte for å finne den nødvendige trygghet for å lage en slik film. Det er liten tvil om at refleksjonsprosessen kan oppleves sår og at å se seg selv og sin historie utenfra,

sette ord på tanker og følelser omkring egen person, kan bli emosjonelt utfordrende for enkelte. Det vil være avgjørende å skape trygge rammer for kurset slik at elevene både får emosjonell støtte og videre gradvis kan venne seg til å formidle sin historie. For å ivareta slike utfordringer vil prosjektlederne følge deltakerne tett opp på kurskveldene. Prosjektleder er godt kjent med bruk av metoden fra tidligere og prosjektmedarbeider er godt kjent med deltakerne fra tidligere. Dette bidrar til å ivareta dette aspektet ved prosjektet. Utover dette vil skolens elevtjeneste som er tilgjengelig både på dag- og kveldstid også være spesielt oppmerksomme og tilgjengelige for kursets deltakere.

Det vil bli utarbeidet og innført interne regler for gruppen. Personlige historier og informasjon som deles i gruppa skal ikke videreføres til andre utenfor gruppa. Alle deltakerne skal undertegne en taushetserklæring. Det vil ikke bli lagt press på den enkelte til å dele mer enn han/hun selv ønsker. Eleven velger selv om filmen skal vises til gruppen, kursledere eller ingen. Prosjektleder vil sørge for at filmene som produseres på hver iPad blir slettet etter endt kurs. Minnepinnen med hver film vil være elevens eie etter endt kurs. Muligheter og risiko ved deling av filmen vil bli tematisert og bevisstgjøres for deltakerne.

Dersom en film vurderes å kunne ha nytte som folkeopplysning, det vil si bli brukt i offentlige fora, må nødvendige personvern hensyn tas, jfr punkt 2.2.4. Dette gjelder først og fremst som nevnt over; synliggjøring av muligheter og risiko forbundet med offentliggjøring av en personlig historie. Deretter må nødvendige samtykker innhentes fra både deltaker og foresatte. Eventuelle begrensninger om tid og sted vurderes i samtykket. Det skal foretas en streng etisk vurdering hvorvidt bruk av en film på denne måten vil kunne medføre uheldige konsekvenser for deltakeren.

4.2 Frivillighet

Frivillig innsats for gjennomføring av prosjektet er lite aktuelt i dette prosjektet ettersom det er nødvendig at vi benytter profesjonell kursledelse. Kursleder har den nødvendige kompetanse om digitale historiefortellinger, metode og teknikk. Prosjektmedarbeider kjenner målgruppen godt gjennom sitt daglige arbeid. Det er ikke relevant eller nødvendig å hente inn andre frivillige krefter for å gjennomføre prosjektet.

4.3 Brukermedvirkning

I planleggingsfasen vil vi involvere representanter fra skolens elevråd til å vurdere hva som er mest hensiktsmessig måte å introdusere kurset for skolens elever på, hvordan rekruttere deltakere til kurset samt hvordan gjennomføre kurskveldene i praksis. Representantenes stemmer er også svært betydningsfulle når det gjelder deltakernes eventuelle emosjonelle utfordringer i bearbeidingsprosessen og oppfølging av disse, i generell forstand. I prosjektets avslutningsfase, vil elevrådets representanter bli engasjert i evalueringsarbeidet og deres anbefalinger for videreføring av prosjektet vil bli vektlagt.

4.4 Tilleggsfinansiering og andre ressurser

Prosjektet er avhengig av at Briskeby videregående skole stiller egnede lokaler til disposisjon. Likeledes at skolens kantine er behjelpelig med matlagning. Videre er prosjektet avhengig av at skolens elevtjeneste stiller opp med støtte av miljøarbeider og annet personale ved behov, både på dag- og kveldstid. Det er avgjørende at dette personalet, som

til daglig allerede har tett oppfølging av alle elever, er spesielt oppmerksomme og lydhøre for kursdeltakernes reaksjoner etter kurskvelder.

4.5 Formidling av resultater

I tillegg til sluttrapport, vil det bli skrevet en artikkel om prosjektet der bakgrunn belyses og konseptet *Digital historiefortelling* vurderes som effektiv metode for selvutvikling og refleksjon omkring hørselstap. Vi vil videre søke å få publisitet om prosjektet og resultatet i fagbladet *Din Hørsel*, her vil vi potensielt kunne nå frem til en stor medlemsmasse (ca 67.000) og gjennom dette gjøre både foreldre og unge oppmerksomme på verdien av åpenhet og refleksjon omkring det å være hørselshemmet. I tillegg når fagbladet relevante fagmiljøer- og personer som vil ha interesse av en videreføring av kurskonseptet.

Dersom delmål 2.4.4. oppnås og en eller flere filmer kan formidles i offentlige fora, vil dette utgjøre et stort og verdifullt bidrag til folkeopplysning om nedsatt hørsel blant unge. Filmene vil formidle opplevelser og erfaringer gjort av unge hørselshemmede til aktuelle målgrupper som lærere og annet pedagogisk personale, helsepersonell, studenter, foreldre m.fl. Vi trenger videre rollemodeller innen dette temaet som kan formidle budskapet til andre unge med samme utfordringer, filmene vil også her være uvurderlige bidrag. De etiske betraktninger omkring temaet er vurdert under punkt 4.1.

4.6 Forventet etterbruk og verdi for målgruppe og samfunn

Vi forventer at det kurskonseptet man kommer frem til som mest effektivt videreføres til flere grupper med hørselshemmede unge, både ved Briskeby videregående skole, men også andre steder der unge med nedsatt hørsel er samlet. Dette kan være elevkurs, knutepunktskolene for hørsel eller i organisasjonsammenheng. For at eksterne aktører skal kunne benytte kurskonseptet, organiserer vi en utlånsmulighet av iPadene som er innkjøpt til prosjektet. Det er ikke å forvente at verken elevkurs i Statped eller Briskeby, knutepunktskolene eller hørselsorganisasjoner har slikt materiell tilgjengelig. Med denne utlånsmuligheten øker muligheten for å kunne gjennomføre kurset etter prosjektperioden.

Vi forventer at deltakelse i prosjektet vil gi stor verdi for den enkeltes helse i form av selvutvikling og en høyere grad av livsmestring ved at deltakeren står bedre rustet til å møte utfordringer når han/hun har reflektert over hørselstapet i en styrt ramme. En slik helsegevinst forventes videre for deltakelse i tilsvarende kurs etter endt prosjektperiode som nevnt i avsnittet over.

Som nevnt tidligere er det et mål å kunne bruke en eller flere filmer til utvalgte offentlige visninger etter prosjektslutt, eksempelvis til relevante yrkesgrupper eller unge med tilsvarende hørselsutfordringer. Vi forventer at prosjektet i så måte vil ha en stor helseverdi for målgruppen i den forstand at nærpå personer og faglig personale rundt den unge får en større totalforståelse av den unges utfordringer og erfaringer. Helsegevinsten for andre unge med hørselstap som ser filmen må også fremheves. Det er et godt kjent fenomen at å dele felles erfaringer eller å kjenne seg igjen i andres beretninger er betydningsfullt for bedring av egen helsesituasjon. Filmene og rollemodellene kan utgjøre et bidrag til fremming av livsmestring og psykisk helse for unge med nedsatt hørsel som ikke direkte deltar i kurs.

5 REFERANSELISTE

- Hansen, N-H. M., 2008: *Når øret klør*. Center for ungdomsforskning, Danmarks Pædagogiske Universitetsskole
- Williams, K. C., 2018: *Hørsestap, stress og mestring*. Gyldendal Akademisk.
- Kermit, P., 2018: *Hørsehemmede barns og unges opplæringsmessige og sosiale vilkår i barnehage og skole*. NTNU Samfunnsforskning.
- Høyskolen på Vestlandet:
<http://www.digitalferdighet.no/produsere/digitale-fortellinger>
- Presenter, 2017:
<http://presenter.no/digitale-fortellinger-forskningsformidling/>
- Storycenter:
<https://www.storycenter.org/silence-speaks>